ABORDAREA INTEGRATĂ A ACTIVITĂȚILOR INSTRUCTIV –EDUCATIVE ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE

Profesor Elena Bran
Grădinița cu P.P „Norocel'', Negrești

Progresul uimitor al civilizației contemporane, explozia informațională se resimt și în învățământul românesc, acesta cunoscând, în ultimul deceniu , o continuă transformare și dezvoltare sub aspectul conținutului , metodologiei și strategiei didactice. Astfel au apărut noi concepte de o deosebită importanță în activitatea cadrelor didactice ,,educație timpurie" , ,,educație centrată pe copil" , ,,învățare prin descoperire'' , ,,parteneriat educațional" etc.
Jacques Delors în Raportul UNESCO pentru secolul XXI , a avansat 4 axe pentru educația viitoare, educația fiind înțeleasă ca experiență globală (în plan cognitiv, practic, personal și social):
,, a învăța să cunoști "
,, a învăța să faci "
,, a învăța să trăiești împreună cu ceilalți – a învăța să fii "
,, a învăța să devii "
Contextul actual ne cere să formăm micile personalități ale copiilor pentru a fi capabili să și exprime gânduri , emoții , sentimente, opțiuni. Astfel spus, în fața acumulării de cunoștințe primează aplicarea informațiilor, capacitatea de socializare a copilului, dobândirea autonomiei și spiritului critic.
,,Lăsati copilul să vadă, să audă, să descopere, să cadă , să se ridice și să se înșele .Nu folosiți cuvinte când acțiunea, faptul însuși sunt posibile ".

Pestalozzi

Pornind de la acest îndemn, trebuie să-i învățăm pe copii să învingă dificultățile prin intervenții reale, posibile , să-i situăm în dialog cu mediul sau să-i facem să-și exerseze capacitatea de a opta și de a decide. Și ce loc mai potrivit decât GRĂDINIȚA putem găsi pentru îndeplinirea acestui scop nobil ? Aici , departe de forfota și apăsarea cotidianului, copilul intră într –un mediu cald , protector și stimulativ, un mediu pe care îl putem asemui unei cărți de povești în care literatura, muzica ,artele plastice, natura, mișcarea, socialul sunt într-un permanent dialog între ele și , implicit , cu copilul.

Copilăria timpurie reprezintă cea mai importantă perioadă din viața unui individ prin consecințele durabile pe care le are asupra dezvoltării ulterioare a acestuia. Ultimele cercetări au demonstrat și argumentat modul în care trebuie abordată această perioadă de vârstă insistând pe practicile adecvate de îngrijire și educare a copilului mic.Tot ce se întâmplă în primii ani de viață ai copilului este esențial, atât pentru progresul său imediat cât și pentru viitorul său. De aceea educația timpurie are în vedere această perioadă fundamentală pentru dezvoltarea creierului, ce determină progresele în formarea capacităților fizice, cognitive, lingvistice, sociale și emoționale ale copilului. Educația timpurie contribuie substanțial la realizarea idealului paideic (educarea omului într-o formă adevărată și reală, încă din tinerețe) prin factorii implicați :

- Calitatea personalului din grădiniță;

- Mediul educațional organizat pe centre de activitate/interes ;
- Numărul de copii din grupă;
- Calitatea proiectării demersurilor instructiv –educative la nivel macro și micro(demers personalizat, care presupune elaborarea de instrumente didactice de interpretare personală a programei școlare în funcție de contextul educațional). În grădiniță , toate activitățile care se desfășoară reprezintă experiențe de învățare pentru copil, pornind de la activitățile integrate (centrate pe anumite obiective și conținuturi) până la momentele de rutină și tranziție, care consolidează anumite deprinderi, abilități ce contribuie la autonomia copilului, convețuirea socială, sănătatea, igiena și protecția lui, dar pot extinde și cunoștințele și experiențele acumulate prin activitățile integrate .

Preșcolaritatea este cel mai bun moment al vieții în care se pot forma abilități importante de bază pentru, muzică, sport, limbi moderne, dar și capacități de gândire și comunicare necesare învățării școlare de mai târziu.Procesul instructiv-educativ pe care îl desfășurăm în grădinița de copii permite fiecărei educatoare punerea în valoare a propriei experiențe didactice, prin activități educative cu caracter integrat și cu o abordare complexă a conținuturilor.

Predarea integrată a cunoștințelor este o strategie modernă de organizare și desfășurare a conținuturilor, iar conceptul de activitate integrată se referă la o activitate în care se îmbrățișează metoda de predare-învățare-evaluare a cunoștințelor îmbinând diverse domenii și constituirea deprinderilor și abilităților preșcolarității.

O problemă trebuie punctată vizavi de două concepte care nu trebuie să se confunde **interdisciplinaritatea** care o identificăm ca o componentă a mediului pentru organizarea cunoașterii și **integrarea** ca o idee sau un principiu integrator care rupe hotarele diferitelor categorii de activități și grupează cunoașterea în funcție de tema propusă de educatoare, ori de copii. Integrarea ca sintagmă este explicată ca revenirea în același loc, în aceeași activitate, a mai multor activități de tip succesiv, care conduc la atingerea obiectivelor propuse, la însușirea conținuturilor, la realizarea în practică a proiectului didactic propus. Prin activitățile integrate, abordarea realității se efectuează printr-un demers global, făcând să dispară granițele dintre categoriile și tipurile de activități didactice .

În cadrul activităților integrate, abordarea realității se face printr-un demers global, granițele dintre categorii și tipurile de activități dispar, se contopesc într-un scenariu unitar și de cele mai multe ori ciclic, în care tema se lasă investigată cu mijloacele diferitelor științe. Varietatea materialelor spre care sunt orientați copiii, îi încurajează pe aceștia să se manifeste, să observe, să gândească, să-și exprime liber ideile, să interpreteze date, să facă predicții. Reușita predării integrate a conținuturilor în grădiniță, ține în mare măsură de gradul de structurare a conținutului proiectat, într-o viziune unitară, urmărind anumite finalități.Noile cerințe ale copiilor și societății impun ca sistemul de instruire și de metodologie didactică să fie suplu și permisiv la dinamica schimbărilor care au loc in componentele procesului instructiv și educativ. Pentru a implementa aceste idealuri ale societății, adică de dezvoltare a creativității copiilor, este nevoie de noi metode si mijloace care să asigure acest lucru. Trebuie însă, să folosim pe scară largă metodele activ- participative prin maximizarea dimensiunii active a acestora, prin punerea în valoare a aspectelor calitative ale metodelor. În cadrul procesului de

predare – învățare - evaluare trebuie să ținem cont de alternarea unor caracteristici a acestuia în planurile activ- pasiv, abstract – concret etc. și să nu apară o singura metodă dominantă .Se poate considera, astfel, că orice metodă posedă la un moment dat trăsături care să se integreze succesiv în procesul instructiv educativ, deoarece nu putem renunța la anumite metode, pentru că astfel preșcolarul nu ar mai avea nici un punct de pornire de la care să creeze. Un copil își manifestă spiritul creativ atunci când: se implică activ în procesul de formare și învățare, adoptă o atitudine activă și interactivă; explorează mediul și găsește soluții personale; problematizează conținuturile și face descoperiri; elaborează produse intelectuale unice etc. Acest fenomen al creativității trebuie să-l urmărim și să-l dezvoltăm în permanență , fără a-l bloca.Activitatea integrată lasă mai multă libertate de exprimare și acțiune atât pentru copil cât și pentru educatoare.Prin aceste activități se aduce un plus de lejeritate și mai multă coerență procesului didactic, punându-se accent pe joc ca metodă de bază a acestui proces. Activitățile integrate nu sunt alte activități, ci cele pe care noi le proiectăm calendaristic conform planului de învățământ, orarului aferent nivelului de vârstă, susținute de experiența cadrului didactic. Putem organiza și desfășura activități integrate generate de subiecte stabile planificate pentru tot timpul anului cum ar fi :„Flori”-plante după anotimpuri, „Animale”-domestice, sălbatice, „ Fructe”- după anotimpuri, „Evenimente istorice” -1 Decembrie, 24 Ianuarie, „ Fenomene ale naturii”, „Tradiții”- obiceiuri sau subiecte dinamice ce se evidențiază la un moment dat trezind puternic interesul și atenția copiilor. Astfel de activități le putem desfășura integrat și după un scenariu elaborat de noi educatoarele în fiecare zi începând cu Întâlnirea de dimineață, întâlnire ce se poate realiza sub forma unei povestiri, a întâlnirii cu un personaj îndrăgit, cu vizita unei presoane adulte ce poate fi : învățător, medic, polițist etc, prezența la întâmplare a unui animal sau o întâmplare trăită în zilele cât au fost liberi , vacanță, un eveniment social sau eveniment petrecut în familie. Activitățile din grădiniță pot fi desfășurate integrat după scenarii zilnice cu generice distincte care reunesc activități comune și la alegere dar din zona respectivă sau prin care se regăsesc fragmentele de activități dintr-o săptămână cu generice de zi, respectând tema și subtema săptămânii. Activitățile integrate se pot desfășura fie frontal, fie pe grupuri ajungând până la individual. Dintre activitățile pe care putem să le desfășurăm frontal îmbinate cu microgrupuri și individual, amintesc:„Toamnă, toamnă harnică cu de toate darnică “, „Frunză verde și-o lalea ce frumoasă-i țara mea”, „Animale” , „Primăvara a sosit, noi îi spunem bun venit”, „Apa –sursă de viață“, „În curând vom fi școlar” etc. Desfășurând activitățile integrat, am observat la copii o eliberare de formalism și o libertate în privința capacității de expresie oferită acestora. Activitățile integrate se dovedesc așadar a fi o soluție pentru o mai bună corelare a activităților de învățare cu viața societății, cu tehnologia și cultura didactică. Lucrând în grupuri mici copiii își asumă responsabilități și roluri în microgrupul din care fac parte participând la jocuri de rol interesante și inițiate la sugestia educatoarei sau create de ei.

De exemplu: Centrul „**Bibliotecă”**, oferă posibilitatea copiilor de a-și exersa liber opiniile, de a citi imagini pe care le asociază cu aspecte din viață, de a audia povești, de a crea povești după anumite tablouri, de a dezvolta dialoguri între personajele întâlnite în cărți, de a cunoște literele alfabetului asociindu-le cu imagini corespunzătoare etc Centrul „**Știință** “ direcționează copiii spre exersarea atât a conținuturilor matematice: jocuri de măsurare, de comparare, de reconstituire, de numărare, dar și spre conținuturile

cunoașterii mediului :acvariu, lumea plantelor, animalelor, a insectelor, a omului, etc, și cultivă copiilor trăsături de admirație, plăcere, spontaneitate prin experiențe tematice,observări dirijate și spontane în cadrul unor proiecte tematice.

Exemplu :Tema ,,Cu ce și cum exprimăm ceea ce simțim ", cu subtema ,, Liniștea sărbătorilor de iarnă '' . Perioada premergătoare Crăciunului și Anului Nou este o etapă în care oamenii se regăsesc, se bucură unii de alții, în care familiile se reunesc și petrec în liniște și bucurie.Însăși natura este parcă mai calmă, mai liniștită... Mesajul de bucurie a Crăciunului poate fi simțit și în grădiniță. Pregătirea sărbătorii, reînvierea obiceiurilor caracterizează poate mai mult ca în altă perioadă viața grădiniței. Liniștea am descoperit-o prin atenție, ascultare, bună purtare și prietenie între copii, prin armonizarea estetică a încăperilor din grădiniță.Specialiștii consideră că învățarea integrată se reflectă cel mai bine prin această predare tematică (integrarea conținuturilor), care sprijină dezvoltarea concomitentă a unor domenii, în loc să se concentreze pe un aspect izolat, lucru nefiresc pentru dezvoltarea copilului.Predarea tematică presupune integrarea diferitelor discipline prin elaborarea unei idei care se leagă de mai multe domenii. Ea se face în așa fel încât să reflecte legăturile dintre mai multe discipline și legăturile acestora cu viața.

Exp.
Grupa ,,Albinuțelor" – mijlocie
Tema anuală: ,, Când, cum și de ce se întâmplă ?
Poiect tematic: ,, În lumea celor care nu cuvântă "
Tema zilei :,, Familia animalelor din pădure "
Tipul activității : mixtă
Forma de realizare: activitate integrată
Forma de organizare: frontal și pe grupuri
Durata: o zi
Integrare: ADP +ALA +ADE (DLC+ DS)
Scenariul activității
Copiii descoperă centrele pregătite și sarcinile de lucru și vor avea posibilitatea de a alege între sectorele ,, Bibliotecă" , ,,Artă" , ,,Construcții ".
La sectorul **Bibliotecă** , copii au la dispoziție o planșă , animale (imagini), lipici, carioci, cu care vor crea un afiș. Prin decuparea , lipirea imaginilor și trasarea elementelor grafice vor ansambla afișul.
La sectorul **Artă** , copiii vor colora animalul preferat. După ce l-au colorat îl vor decupa iar măștile realizate vor fi folosite în jocul distractiv ,, Ursul somnoros ".
La sectorul **Construcții** , copiii au la dispoziție cuburi din plastic și mulaje cu animale sălbatice. Cu ajutorul lor , copiii vor construi căsuța animalelor.
După ce copiii, au venit la grădiniță și au lucrat pe centre de interes , va avea loc **Întâlnirea de dimineață** ce va cuprinde următoarele etape:
Salutul: Dimineața a sosit
Și la grădi. am venit
Hai în cerc să ne-adunăm
Cu toți să ne salutăm
- Bună dimineața , ursuleți!

Copiii se întorc unii la alții și se salută . **Prezența copiilor**

Calendarul naturii se stabilește împreună cu copiii, ziua, data, luna, anotimpul , starea vremii.

Noutatea zilei

Li se dezvăluie copiilor faptul că astăzi și-a anunțat vizita la grădiniță un iepuraș pe nume Țupa- Țup care ne aduce o mulțime de surprize dacă suntem ascultători.

Activitate de grup

Se inițiază o discuție cu copiii având ca temă animalele sălbatice care trăiesc în țara noastră.

Mesajul zilei este ,, Bine de ne comportăm, lucruri multe noi aflăm !"

Sosirea iepurașului va realiza trecerea la activitățile pe domenii experiențiale . Prima activitate va debuta cu descoperirea materialelor aduse de iepuraș povestea ,, Căsuța din oală" , jetoane cu personajele din poveste și o planșă care redă un peisaj din natură.

În încheierea activității , copiii vor desena pe o foaie personajul preferat din poveste.

Tranziție ,,Noi cu toții am lucrat și bine am învățat,

Iar acum ne recreem și frumos noi ne jucăm.

În etapa a III –a se va desfășura jocul ,,Ursul somnoros ".

De un real folos în completarea conținuturilor sunt vizitele de documentare, plimbările, excursiile, întâlnirile cu specialiștii, teatrul, diafilmele, etc. Tematica acestora esta aleasă în așa fel încât prin activitățile integrate să se înlesnească contactul cu lumea înconjurătoare astfel încât copilul să exerseze o învățare activă. Educatoare este aceea care crează atmosfera și tonusul clasei, personifică acele calități pe care le dorește să le regăsească la copii, comunică entuziasmul ei copiilor, face procesul de învățare activ și interesant. Întotdeauna trebuie să existe un echilibru între ceea ce oferă educatoarea și ceea ce dorește copilul, pentru ca obiectivele propuse să se realizeze cu succes. Prin activitățile integrate desfășurate cu copiii aducem un plus de lejeritate și mai multă coerență procesului de predare- învățare-evaluare, punând un accent deosebit pe - **joc** -ca metodă de bază a acestui proces. Prin activitățile integrate trebuie să utilizăm metode active care să conducă la sporirea eficienței muncii didactice a educatoarei prin impresionarea capacității copilului de aplicare a trasferului de idei.

Organizând astfel de activități stimulăm și educăm creativitatea copiilor oferindu-le posibilitatea de a exprima liber tot ce le trece prin minte, formulând idei, completând răspunsuri. Fiecare educatoare poate găsi modalități de stimulare a creativități copiilor, important este faptul că, înșiși preșcolarii sunt atrași în acțiunea de inventariere, descoperire a unor modalități noi de educare a diferiților factori ai creativității.

Învățarea într-o manieră cât mai firească, naturală pe o parte și învățarea conform unei structuri riguroase pe de altă parte sunt extreme care trebuie să coexiste în curriculumul integrat. De reținut este faptul că preșcolarii trebuie să învețe într-o manieră integrată, fiecare etapă de dezvoltare fiind strâns legată de cealaltă .

Primii beneficiari ai abordării activităților integrate sunt **copiii** care :

- se manifestă natural;
- au mai multă libertate în acțiune;
- beneficiază de o învățare activă;
- participă la procurarea materialelor și devin mai responsabili ;
- au mare încredere în forțele proprii și se simt capabili să îndeplinească sarcinile încredințate sau alese de ei ;

- au posibilitatea să se bucure de finalitatea activității lor ;
- își pot alege aria de stimulare/ sectorul care prezintă interes deosebit pentru ei ;
- sunt parteneri în actul educațional și devin participanți activi ai propriei formări ;
- se exprimă pe ei înșiși;
- își dezvoltă competențe precum creativitatea, capacitatea de a comunica, lucrul în echipă ;
- au șansa de a-și planifica propriile activități.

La rândul său **educatoarea :**

- reușește să cunoască mai bine copilul ;
- își rezolvă problema resurselor materiale împreună cu copiii, părinții și alte persoane resursă implicate în proiect ;
- are prilejul să depisteze diverse tipuri de comportament ;
- este valorizată în raport cu ceilalți factori educaționali ;
- își lărgește sfera preocupărilor, își aprofundează cunoștințele și aplică metode noi.

Părinții beneficiază de multiple avantaje deoarece :

- ajung să cunoască mai bine activitatea din grădiniță și să se implice efectiv în realizarea acesteia ;
- au posibilitatea să urmărească progresele copiilor și să le sprijine evoluția ;
- dezvoltă o relație mai strânsă atât cu educatoarea, cât și cu ceilalți părinți.

În sfârșit, dar nu în cele din urmă, **grădinița** beneficiază de pe urma acestei abordări, pentru că prin maniera integrată:

- se facilitează inserția grădiniței în comunitate;
- își îmbogățește baza materială prin implicarea motivată a celorlalți factori educaționali.

BIBLIOGRAFIE:

1. Arden, John, Boghosian, „A transdisciplinary approach”,Ed.Madison,1999;
2. Beane, J.(1997),„Curriculum integration:designing the core of democratic education” ,NewYork;
3. Brubacher, JS (1947) – „ A history of the problems of education ”, New York and London:McGraw-HillBook Company,Inc;
4. Cioflica, Ana-Aurelia; Smaranda, Maria, „Proiecte tematice orientative ”,Oradea, Ed.TehnoArt,2003;
5.Cucoş,Constantin.,-„Pedagogie”,editura Polirom,2002,Iaşi;
6.„Curriculumul pentru educație timpurie” 2019;
7. Dumitrana, M. „ Învăţarea bazată pe cooperare”, Ed. V&I Integral, Bucureşti, 2008;
8. Elinor, Schulman-Columbus, „ Didactica preşcolară”, Ed. V & I Integral, Bucureşti, 1998;
9. Faure, Edgar, „ A învăţa să fii”, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1974;
10. Flament, C. – „ Resseaux de comunication et structures de groupe ”, Dumond, Paris,1965;
11. Ionescu, Miron; Radu, Ioan, - „ Didactica modernă”, ediţia a doua, revizuită, Ed. Dacia,1998;
12. Nicola, Ioan, - „ Tratat de pedagogie şcolară ”, Tg. Mureş, 2003, Ed. Aramis;
13. Petrescu ,Paloma, Pop , Viorica , - „Transdisciplinaritatea- o nouă abordare a

situaţiilor de învăţare ”, Ed. Didactică şi pedagogică, R.A., Bucureşti, 2007;
14. Popovici, Dumitru, - „ Soluţii noi la probleme controversate”, Ed. Aramis, Colecţia 2000;
15. Preda, Viorica; Pletea, Mioara; Grama, Filofteia; Cucoş, Aureliana, - „Ghid pentru proiecte tematice”, Bucureşti, Ed. Humanitas Educational, 2005;
16.Schaffer,H.,R.,2005,edituraASCR,ClujNapoca;
17. Tyler, RW – „ Principles of curriculum and instruction ”, Chicago, University of Chicago,1949;
18. Tomşa, Gh.; Chelaru, Mirela; Ilade, Cornelui; Iurea, Corina; Mălureanu, Flavia; Ştefănescu, Cornelia; Tomşa, Raluca, - „ Psihopedagogie preşcolară şi şcolară ”, Bucureşti,2005;
19. UNESCO Policy Brief on Early Childhood UNESCO Number 26 / September 2004;
20. Văideanu, George, - „ Educaţia la frontiera dintre milenii ”, Ed. Politică, Bucureşti, 1988;
21. Vlad, Mircea; Preda, Viorica, - „ Caietul profesional al educatoarei”, Ed. Omfal Esential,Bucureşti,2006;
22. Zlate, M., - „ Psihologia socială a grupurilor şcolare”, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1972;